

Parel in een karig polderlandschap

In de Zuid-Hollandse Zuidplaspolder staat landschapsarchitecten een spannende opdracht te wachten: wonen, werken en nieuwe natuur vervlechten. Door **Marc van den Eerenbeemt**

Het moet een nieuw Nederlands landschap worden, een gebied waarin kassen, bedrijven, woningen en natuur samengaan. Soms als een stapel, met een kas bovenop een gewoon bedrijfsgebouw. Soms met een ingenieus energiesysteem, waar overtollige warmte van de kas wordt doorgestuurd naar een woonwijk. En ook met ruime mogelijkheden tot waterberging, zoals door de aanleg van een waterkelder.

Het samenvoegen van al die functies in één gebied is een van de grootste nieuwe uitdagingen voor de Nederlandse landschapsarchitect, zo blijkt uit het *Jaarboek Landschapsarchitectuur en Stedenbouw in Nederland 2010*. Waar nog kan worden gebouwd, moet worden gedacht aan het combineren van al die functies, van wonen en werken tot natuur en de winning van energie.

In de Zuidplaspolder, de diepste polder van Nederland, gelegen tussen Rotterdam, Zoetermeer en Gouda, zou nieuwe glastuinbouw zijn plaats moeten gaan delen met huizen en nieuwe natuur. Het zou, als alles door gaat, een van de spectaculairste voorbeelden kunnen worden van zo'n multi-landschap.

Op 185 hectare grond, eigendom van drie vastgoedondernemingen, moet de 'Glasparel' verrijzen. De gemeente Waddinxveen en de provincie Zuid-Holland zijn enthousiast, al heeft de provincie net bekend gemaakt minder nieuwe woningen te willen bouwen en bezig is met een campagne om kassengebieden aan te pakken.

Het Rotterdamse adviesbureau voor ruimtelijke ontwikkeling BVR werd gevraagd een plan te maken. Het bedacht een bouwpakket waarin alle gewenste functies in elkaar zijn

Artist impression van de glasparel in de Zuidplaspolder: zwemmen en schaatsen.

Illustratie BVR

De kas als icoon van een duurzame toekomst

geknoopt en op elkaar zijn gestapeld. De overtollige zonne-energie uit de kassen moet ondergronds worden opgeslagen. Het moet vervolgens worden gebruikt voor verwarming van huizen en bedrijfsgebouwen.

De afgelopen twee jaar lieten de adviseurs hun fantasie de vrije loop. Op een waterreservoir kan een bedrijfsgebouw worden geplaatst. En op een bedrijfsgebouw kan weer een kas worden gezet. Tussen gebouwen en woningen moet een 'woonvallei' worden aangelegd, een centrale route door de polder met aansluiting op het Bentwoud, een nieuw bosgebied.

De Zuidplaspolder is een vrij karig landschap, zegt Liliane Geerling, adviseur bij BVR en projectmanager. 'Het is niet de mooiste polder van Nederland. Op het plan is enthousiast gereageerd, zowel door de eigenaren van de grond als door bestuurders. We werken nu een wat concreter ste-

denbouwkundig plan uit.'

Als je bedrijven en woningen bij elkaar zet, heeft dat nadelen, zegt Geerling. 'Je kunt last van elkaar hebben. Lichtvervuiling door de kassen bijvoorbeeld, al is die veel minder dan voorheen. En het vele transport rond die bedrijven is een probleem. Misschien moet iedereen zijn eigen uitvalsroute krijgen.'

De voordelen zijn ook duidelijk, vindt zij. 'Hergebruik van energie bijvoorbeeld. En door het toevoegen van groen en water, tussen de kassen bijvoorbeeld, kan ook een interessant wandelgebied ontstaan. Door de hoogteverschillen kun je ook bij de kassen naar binnen kijken.'

Nu nog speelt de kas een hoofdrol in de droomplannen, als icoon van een duurzame toekomst. In enorme kassen, die doen denken aan 19de-eeuwse botanische tuinen, zouden de nieuwe polderbewoners hun vrije tijd kunnen doorbrengen. Energie

Miniserie

Meer dijken, windmolens en huizen. Nederland staat voor grote veranderingen. In een miniserie, aan de hand van het jaarboek Landschapsarchitectuur, toont *Volkscrant Wonen* de komende weken problemen en oplossingen. Hoe gaan de landinrichters om met klimaatverandering, alternatieve energie en de huizenproductie? Blijft Nederland nog een beetje mooi?

Jaarboek Landschapsarchitectuur en stedenbouw in Nederland 2010, 25 toonaangevende projecten. Ontwerpen in tijden van verandering. 176 pagina's, € 39,50. ISBN 97890752711454.

zou in de Glasparel, met dank aan de nieuwste technieken, geen probleem meer moeten zijn. Er zijn een overdekte wintertuin, ijsbaan en verwarmd buitenzwembad.

Een vergelijkbaar mengproject is Klavertje Vier bij Venlo, dat eveneens is opgenomen in het Jaarboek. Dit wordt een 'zelfvoorzienend werklandschap' dat is opgebouwd als een klaverblad, met glastuinbouw, industrie en veeteelt op de vier klaverbladeren.

Het gebied is doorsneden met nieuwe natuur, bedoeld als versterking van de Ecologische Hoofdstructuur, de keten van natuurgebieden door heel Nederland.

De landschapsarchitect komt dus minder vaak weg met een eenvoudig landschapje. Geerling van BVR noemt het een nieuwe manier van werken. 'We halen alles aan boord, van kennis van kassen tot kennis van woningbouw en het opwekken van energie. Je kunt niet meer zomaar in je eentje een plan maken.'

Ontwerpen in tijden van verandering, noemt de redactie van het Jaarboek deze ontwikkeling. Klimaatverandering en de jacht op alternatieve energie zullen grote invloed hebben op de inrichting van Nederland. En dan zijn er natuurlijk ook nog simpele projecten om overstromingen te voorkomen, de vertrouwde dijkverzwaringen.